

תורת אביגדור

הגאון ר' אביגדור מילר זצ"ל

פרשת ואתחנן תשפ"ג

שלושה נתיבים של נחמה

תוכן

א' - נחמה יומיומית / א

ב' - נחמת האומה / ד

ג' - נחמת הנצח / ו

ומלבד זאת, לכל אחד יש "פעקאלע" משלו. למי אין התמודדות כזו או אחרת? אין אדם בעולם שאינו זקוק לנחמה ועידוד. אפילו המיליונרים הגדולים ביותר מתמודדים עם קשיים. חלקם אפילו יותר מכפי שאתם מעלים בדעתכם.

לכן מלמד אותנו השי"ת, באמצעות נביאו, את העבודה החשובה הזו - לנחם ולעודד יהודים. לכל יהודי שומר תורה ומצוות מגיע שיסייעו לו ויעודדו אותו. הנביא מדבר אל כולנו - "נחמו", לשון רבים, ומצווה על כל אחד ואחד מאיתנו לנחם יהודים.

מבט חדש

כמו בכל דבר אותו אנו לומדים, גם במקרה זה, עלינו להתרחק ממבט השטחי וממילים שאין מאחוריהם מחשבה, ולחשוב על משמעות הדברים. הדברים שאומר ישעיהו הנביא אינם דברי מליצה בעלמא, אלא ציווי אמיתי ומעשי. הוא מלמד אותנו את האופן שבו יהודים יראי שמים צריכים לנהוג זה בזה - לעודד ולנחם.

ולא מספיק לעשות זאת פעם אחת, אלא "נחמו נחמו" - המילה חוזרת על עצמה פעמיים כדי להדגיש בפנינו שעלינו לעסוק בזה באופן תדיר, ולא רק מפעם לפעם. עלינו לנחם ולעודד אחרים תמיד, להמשיך בהנהגה זו, ולא להרפות ממנה. זה לא דבר ששייך רק פעם בשנה, בשבת נחמו, ולא קשור דוקא לחורבן בית המקדש. עלינו לעסוק בעבודת הנחמה במשך כל השנה כולה, ולאורך כל חייו. זהו רצון ה' - שננחם ונעודד את בני עמו.

לא רק לנחם אנשים באופן כללי, אלא מחויבים אנו לעודד כל יחיד ויחיד, כל יהודי אותו אנו פוגשים, ולנסות לשמחו. כמובן שלכל אחד יש דאגות משל עצמו, ולכן אין לנו אפשרות להאריך ולשבת עם כל אחד ואחד, אולם

א' - נחמה יומיומית

ציווי מפורש

כולנו מכירים את המילים המפורסמות של ישעיהו הנביא, שבהן פותחת הפטרת השבת הקרובה: "נחמו נחמו עמי" (ישעיה מ, א). הנביא מצווה אותנו לנחם. כמובן, ישעיהו לא אמר את הדברים מדעתו, אלא "יאמר אלקיכם" - הוי אומר, הקב"ה בכבודו ובעצמו מטיל עלינו את העבודה הזו - עבודת הנחמה.

ואת מי אנו מצווים לנחם ולעודד? הפסוק אומר במפורש: את "עמי" - עם ישראל הם אלו הראויים לעידוד מיוחד. הפסוק מוסיף הסבר לענין: "כי לקחה מיד ה' כפלים בכל חטאתיה" - עם ישראל סבל כל כך, ולכן יש לנחמו.

הסבל שלנו אינו רק נחלת העבר, אלא גם כיום, כולנו יודעים שהגויים לא מחבבים יהודים במיוחד, בפרט אלו הנראים כמו יהודים. היהודי מוקף בגויים שגורמים לו לעתים קרובות לצרות, ומוטל להתמודד תמיד עם האתגרים הללו.

מאמץ והקרבה

מלבד ההתמודדות מול הגויים, הרי שכדי להיות יהודי שומר תורה ומצוות דרושה הקרבה תמידית. לגדל משפחה יהודית זו משימה שדורשת עבודה תמידית. האמא היהודיה עסוקה במיוחד. הילדים "מטפסים" על הקירות, והיא עייפה ומותשת. בעלה יושב ולומד שעות ארוכות ב"כולל" או שהוא עובד קשה כדי לפרנס את המשפחה.

שטועים בהבנתו של פסוק זה, וסבורים שהכוונה היא שמותר לרמות אדם רמאי, אך לא זוהי כוונת הפסוק. הפירוש הוא כך: לפעמים האדם ניצב בפני "עיקש", כלומר אדם בעל שכל עקום ומפותל, כזה שאי אפשר לדבר איתו דיבורים ישרים. מה עושים אם רוצים להחדיר בו מסר ישר? כיצד ניתן להכניס דבר ישר לתוך כלי עקום? כאן מלמד אותנו דוד המלך את הדרך לעשות זאת: "תִּתְּפֹּתְל" - לוקחים את הרעיון הישר, ומסובבים אותו כך שיצליח להיכנס אל תוך השכל העקום. לאחר שהצלחנו להכניס פנימה את הרעיון הזה, הרי שכעבור זמן מה הרעיון מתיישר, ויחד אתו מתיישר שכלו של האדם. אך מתחילה עלינו להכניס פנימה את הרעיון - גם אם הדרך לעשות זאת היא על ידי עיקומו.

כשמדברים עם ילד, אי אפשר לעשות זאת בצורה ישרה. שכלו של הילד הוא עקש, ובכך שאנו נותנים לו סוכריה, אנחנו מעקמים את שכלנו עבורו. מהי כבר סוכריה? האם יש בה כדי לרפא את שברו? לא, יש כאן פיתול. אבל זה בסדר! "עם עֵקֶשׁ תִּתְּפֹּתְל" - עליך לפתל את עצמך כדי להתאים את המסר שאתה מנסה להחדיר, לרמתו של המקבל. לאחר זמן מה, לאחר ששכלו נרגע, תוכל אולי לגשת אליו לומר, "בני היקר - נכון שמזג האוויר היום נאה כל כך?" כעת הצגת בפניו מדרגה גבוהה יותר. זוהי מדרגה גבוהה - להעריך את מזג האוויר! בשלב מאוחר יותר תוכל גם לדבר עמו על דברים יותר מרוממים, על גדולתו של עם ישראל, וכן על גדולתו של העולם הבא.

סוכריה בטעם חיוך

בעסקנו עם בני אדם, לא תמיד ניתן לדבר עמם בענייני נחמה אמיתיים - עניינים שכליים ורוחניים. אי אפשר לדבר עמם על גודל המתנה שנתן לנו השי"ת בכך ששם אותנו בעולם הזה, שבו אנו יכולים לעסוק בתורה ובמצוות; לבאר להם במתק לשון כיצד העולם הזה אינו אלא פרוזודור בפני העולם הבא, וכי עלינו להתקין עצמנו בפרוזודור כדי שניכנס לטרקלין. אי אפשר לדבר דיבורים כאלו לאדם עצוב. לפעמים צריך לתת לו איזו "סוכריה" כדי להקל על כאבו.

כמובן שלאדם מבוגר אי אפשר לתת סוכריה של ממש, זה לא יעזור לו, אך ישנן כל מיני "סוכריות" שיכולות לשמש כתחליף. הנה דוגמא לכזו שמועילה למבוגרים: חיוך! כאשר אדם מאיר פנים לחבירו, הוא משמח אותו ומעודד אותו, וזוהי צורת עידוד שזמינה תמיד. גם אם אינך מכיר את האיש שחולף על פניך - הלא הוא אחי יהודי, ועליך לזכור את הציווי שמצוה אותנו ישעיה הנביא, ולהאיר פניך אליו עם חיוך לבבי.

עלינו להשתדל לעודד כל יהודי באשר הוא, כפי האמצעים העומדים לרשותנו. זהו חיוב, ויש כאן אחריות גדולה המוטלת עלינו, ועלינו לתת עליה את הדעת. למעשה אנחנו לומדים כאן עבודת חיים חדשה עבור היהודי: עלינו לעודד ולשמח יהודים, ולהפוך את הענין הזה לערך עליון.

אין צורך לומר שההקדמה לעבודה זו היא חלק ה"סור מרע", דהיינו לשים לב שלא לצער אף יהודי ח"ו. אחת הדוגמאות המצויות לדבר שמצער אחרים היא מחלוקות ומריבות. מריבות גורמות לאנשים להצטער, ומי שמרבה להתקוטט ולריב עם שכניו וחבריו, עושה בדיוק את ההפך מהציווי הגדול של "נְחַמוּ נְחַמוּ עַמִּי".

הוא הדין למי שנוהג עם אחרים בקרירות ח"ו או אומר להם מילים פוגעות ומזלזלות. זהו ההפך מתנחומים. מוטל עלינו לעודד, לשמח, לנחם - זה מה שה' אלקינו דורש מאיתנו.

נחמה בדמות סוכריה

כיצד בדיוק לנחם - זהו דבר הדורש למידה, וכדי לדעת בדיוק מה לעשות בכל מצב, עלינו להתחנך ולעיין בזה, אך במקרים רבים, הדבר פשוט וקל. אולי תופתעו לשמוע זאת, אך היודעים אתם מהי צורת הנחמה הנצרכת יותר מכל? ברוב המקרים, התשובה היא: סוכריה! אסביר את דברי.

ניקח לדוגמא יהודי הפוסע עם בנו הפעוט ברחובה של עיר, והילד בוכה בכי תמרורים, כאילו איבד זה עתה את היקר לו מכל. מה באמת קרה? הוא איבד משרוקית פלסטיק קטנה, כזו שקונים ב"הכל בשקל".

נשאלת השאלה, מה מוטל כעת על האבא? כיצד יוכל הוא לקיים את הציווי של "נְחַמוּ נְחַמוּ"? הוא יכול לפנות אל בנו ולומר לו כך: "צדיק'ל, מדוע אתה בוכה? תשמח שאתה חי! תשמח שאתה לובש ציצית, שאתה יהודי! תשמח בכך שהקב"ה נתן לנו את התורה, וש'כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא'!"

לכאורה - כך יכול האב לומר. הרי אלו הם תנחומים של השכל! אך לא, האב אינו אומר כך לבנו, כי הוא יודע שזה לא יעזור - דיבורים מעין אלו לא ינחמו אותו כלל. מה כן יעזור? סוכריה. היא תפתור את הבעיה. אם זו סוכריה מחליפת צבעים - עוד יותר טוב! האב נותן לו סוכריה, ובה מוצא הילד את נחמתו. אה! "נְחַמוּ נְחַמוּ עַמִּי!" זכית לנחם יהודי!

דרך פתלתלה

יסוד זה למדנו מדוד המלך עליו השלום, שמדריך אותנו ומורה לנו: "עם עֵקֶשׁ תִּתְּפֹּתְל" (תהילים יח, כז). יש

מאיתנו הוא חלק מעם ה', ועלינו ללמוד כיצד לעודד את עצמנו. כל אחד צריך ללמוד כיצד לרומם את רוחו בעצמו.

אם אתה מרגיש עצוב ואינך יודע מדוע, מוטלת עליך כעת האחריות למלא את חובתך ולמצוא דרך לעודד את עצמך. יתכן ואתה דומה לאותו ילד קטן שבוכה על דבר של מה בכך, אולם למעשה - זה מצער אותך. במצב זה, הקב"ה פונה אליך ורוצה שתיתקח "סוכריה". בדיוק כפי שצריכים לתת לשני "סוכריה", כך לפעמים צריך האדם לתת לעצמו "סוכריה".

במקרה זה, "סוכריה" אינה רק משל. פעמים רבות, סוכריה, שוקולד, או פרוסת עוגה, אכן יכולים לרומם את מצב רוחו של האדם ולדחוף אותו קדימה. פעמים רבות יהודי מרגיש מדוכדך ועצוב, ובמקרה כזה, מומלץ שיאכל איזה ממתק ויהנה קצת יותר ממה שהוא רגיל ביום יום. אין זה אומר שצריכים לרדוף אחר ממתקים ותענוגות, וגם לא צריך לשתות "לחיים", אך לפעמים זוהי דרך לנחם את עצמנו. כל דבר שלא יזיק לך, ושאינך חשש שהוא יגרור אותך להרגלים לא טובים וישעבד אותך אליהם - הרי שמחויב אתה לעשות זאת.

נחמת ה"משקפיים הוורודות"

לפעמים עלינו לנקוט בדרך זו, אולם למען האמת, הדרך הטובה ביותר לנחם את עצמנו, היא ללמוד את "אומנות" האופטימיות - ללמוד לראות דברים באור חיובי. זה מביא לאדם אושר אמיתי, וזוהי הנחמה האמיתית שלה הקב"ה מצפה מאיתנו. יהודי צריך לנסות ולהיות מאושר בעולם הזה, עולמו של השי"ת, משום שמצווים אנו לנחם ולשמח את עצמנו. עלינו לשמוח ברגליים שלנו. עלינו לשמוח בראות שלנו. הכליות עובדות? הלב פועם? אה, איזו נחמה!

יש עוד כל כך הרבה דרכים שבהן נוכל לשמח את עצמנו. אחת מהן היא ללכת לישון בזמן. אי, כמה שזה חשוב! זה יגרום לך להיות שמח ורגוע. כמו כן, צריך להקפיד לאכול ארוחות קבועות ומסודרות.

אך הדבר החשוב מכל הוא ללמד אחרים ולחנך את עצמנו, כיצד לחיות חיים של הערכה ואושר; להעריך את כל הטובות שה' עושה עמנו ולשמח בהם. זהו בכלל הציווי של "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי!". הקב"ה ברא בעולמו דברים כל כך יפים ומשמחים, אשר תכליתם היא לשמח אותנו ולרומם את רוחנו, וככל שנרבה להתמקד בהם ולדבר עליהם - עם אחרים ועם עצמנו, כך נקיים יותר ויותר את המצוה הזו.

ישנן הזדמנויות רבות כל כך לעודד אדם אחר, אפילו מבלי להכירו, ובלי לומר לו דבר. לדוגמא, אתה יושב באוטובוס או ברכבת התחתית, ובתחנה עולה יהודי שומר תורה ומצוות. כל המושבים תפוסים, ואף אחד אינו מעיף לעברו מבט, ובוודאי שאינו מאיר אליו פנים. הנה לך הזדמנות. קום על רגליך, לחץ את ידו, ואמור לו "שלום עליכם" לבבי. אחר כך תוכל לשבת בחזרה במקום, אבל לפחות הראית לו שאתה מכבד אותו. זה מה שעלינו לעשות, לא לשבת ולהתעלם ממנו. איך אפשר להתעלם מיהודי שומר תורה ומצוות? התפקיד שלנו הוא לקום ולומר לו "שלום עליכם". שכולם יראו עד כמה אתה מחשיב ומעריך את היהודי הזה.

תן לו להרגיש כמה אתה מעריך ומחשיב אותו. זה ישמח אותו. זה ישפר את בריאותו. זה ישנה לו את כל היום, והוא לעולם לא ישכח את זה.

חינוך לחיוך

אכן, זה דורש התרגלות מסוימת. אדם צריך לחנך ולהרגיל את עצמו לשים לב לשני ולהאיר לו פנים, אך לאחר זמן, ההרגל נעשה טבעי. מי שאינו משקיע מאמץ בזה, נשאר "גולם", כלומר אדם בלתי מחונך. יש אנשים שאתה עובר על ידם ברחוב, ולמרות שהם מכירים אותך, הם בקושי מתייחסים אליך. חיוך - בוודאי שלא. זה מראה שהם אינם מחונכים. מוטל עלינו להקדים שלום לאח יהודי, ולעשות זאת בשמחה, ובפרט אם הוא יהודי שומר תורה ומצוות. אם רואים יהודי חרדי, עלינו להאיר פנים אליו ולברך אותו בשמחה. גם אם הוא לא חרדי, כל עוד הוא חובש כיפה, עלינו להאיר לו פנים.

חיוך אינו עולה כסף, ומאידיך - זוהי חובה גמורה המוטלת עלינו. לא מדובר במידת חסידות. ואם ישאל השואל: "איפה זה כתוב בתורה?" התשובה היא שזהו פסוק מפורש - "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי!" עלינו ללמד לעצמנו את הגישה הזו - בבית, בכלל, בעבודה, ברחוב, בבית הכנסת - בכל מקום שבו אנו נמצאים, עלינו ללמוד לשמח יהודים אחרים. גם אם אינך אוהב אותו במיוחד, עליך להעמיד פנים שאתה אוהב אותו. תן לו הרגשה טובה! זוהי חובה המוטלת עליך.

גם אתה בכלל "עמי"!

לפני שאמשיך הלאה בנושא הזה - ואפילו לא התחלתי - ברצוני להוסיף נקודה חשובה. עליך לזכור שבכלל ה"עמי" שאותו מצוה אותך הנביא לנחם, הוא גם אתה בעצמך! מדוע יגרע חלקך? כפי שהקב"ה חפץ שנגחם אחרים, כך הוא רוצה שנגחם את עצמנו. כל אחד ואחד

אדמתו. היום כבר התרגלנו למושג של "היהודי הנווד", אולם באותה תקופה התקבעה בלב כולם ההבנה שעם ישראל נמצא בארצו לנצח. לא עלה על דעתנו שיתכן וחלק מהעם יאבד בגלות.

ערעור היסודות

אירוע זה ערער את יסודות האומה. כמובן שהם האמינו בלב שלם בה', וידעו כי הוא זה שמוביל אותם ושומר עליהם מאז היו לעם. הם לא יכלו לשכוח את הניסים שראו ביציאת מצרים, את הנפלאות שעשה ה' למענם. הלא הסבא רבה שלהם ראה את הדברים בעיניו!

אולם לפתע נראה היה כי הקב"ה עזב אותם ושכח מהם חלילה. זוהי המסקנה שרבים מעם ישראל הגיעו אליה. אחרת, כיצד ניתן להסביר את הטרגדיה הזו? לרבים היתה אף תרעומת כלפי מעלה, והצדיקים מביניהם, על אף שלא כעסו, מכל מקום הסיקו שככל הנראה הקב"ה שכח מהם.

וכאן מגיע הנביא ומפריך את טענותיהם: "לא יתכן! הַתְּשַׁכַּח אֵשֶׁה עוֹלָה? האם אשה מסוגלת לשכוח את התינוק שלה? זה בלתי אפשרי! ה' חושב זוכר אתכם וחושב עליכם תמיד!"

מספר בלתי נתפס

הגמרא בברכות מבארת את הפסוק הזה - מה הכוונה שהשי"ת אינו שוכח את עמו? מה הפירוש שהוא חושב עליהם בכל עת?

הסכימו ושמעו את דברי הגמרא: "אמר לה הקב"ה בתי, י"ב מזלות בראתי ברקיע, ועל כל מזל ומזל בראתי לו שלשים חיל, ועל כל חיל וחיל בראתי לו שלשים לגיון, ועל כל לגיון ולגיון בראתי לו שלשים רהטון, ועל כל רהטון ורהטון בראתי לו שלשים קרטון, ועל כל קרטון וקרטון בראתי לו שלשים גסטרא" - כל אלו הם כינויים לקבוצות של כוכבים הנמצאים ברקיע. "ועל כל גסטרא וגסטרא תליתי בו שלש מאות וששים וחמשה אלפי ריבוא כוכבים כנגד ימות החמה" - אם רק ננסה לחשב את המספר הזה, הרי שמדובר במיליוני מיליארדים של כוכבים.

וכאן ממשיך הקב"ה ואומר לעם ישראל דבר מבהיל על הרעיון: "וכולן לא בראתי אלא בשבילך". כן, כל אלו נבראו רק עבורנו! עלינו להחדיר את ההשקפה הזו אל ראשונו. מיליוני כוכבים - ואגב, זה לא רק מיליונים או מיליארדים, אלא טריליונים של כוכבים - חלקם בעלי גודל עצום, הרבה יותר מהשמש, וכולם לא נבראו אלא עבורנו. "כיצד אפוא יכולים אתם לומר ששכחתי אתכם ועזבתי אתכם?" אומר לנו ה'.

ב' - נחמת האומה

השלב הבא

לאור האמור, עלינו להתבונן בהמשך נבואתו של ישעיה, שם נגלה דבר מה מעניין. כאשר ישעיה מתחיל לפרט את נבואתו, נראה שהדוגמאות שהוא נותן לענין זה של נחמה אינן קשורות לנושאים עליהם דיברנו. הוא מדבר על דברים אחרים לגמרי, ומתאר אופן נעלה יותר של נחמה.

בל נטעה - על אף שהוא אינו מזכיר את סוג הנחמה עליה שוחחנו עד כה, אין ספק שהיא נכללת בדבריו. בכלל חובת הנחמה היא ללמוד כיצד להנות מהעולם ולשמוח בו, ולקנות מבט אופטימי באמצעות ענייניו הגשמיים של העולם. אלא שכאן ממשיך הנביא הלאה, ומבאר לנו את המדרגה הבאה של הנחמה.

מי שילמד את ההפטרה הזו, יראה כי הנושא שלה הוא גדולתו של הבורא יתברך. ועלינו להבין - כיצד זה קשור לענין הנחמה?

אילו ישעיה היה אומר בשם ה', "יהודים יקרים! נחמו נחמו בכך שאני עתיד לבנות שוב את ירושלים עיר הקודש. כולכם תתכנסו מגלויותיכם ותזכו לראות את בית המקדש!" - או אז היינו מבינים הכל. אולם במקום לומר דברי נחמה כגון אלו, ישעיה הנביא מלמד אותנו את הרעיון המרומם שה' הוא זה ששולט ביקום כולו. עלינו להבין - מה טבעה של נחמה זו?

הטרגדיה הגדולה

בהפטרה של השבת שאחרי שבת נחמו, ישעיה הנביא פותח במילים, "וַתֹּאמֶר צִיּוֹן עֲזַבְנִי ה' וְהָיָה שְׁכֻנָּי" (מט, יד). מהו הרקע למילים אלו? בתקופה זו, התרחשה אחת הטרגדיות הגדולות ביותר בתולדות האומה היהודית. היתה זו תחילתו של החורבן. עשרת השבטים, שנפרדו ממלכות יהודה ובנימין והקימו ממלכה משל עצמם, נלקחו לגלות.

הפילוג כשלעצמו היה טרגדיה בעלת ממדים נוראיים כל כך עד שכלל לא ניתן היה להעלות על הדעת שהיא תתרחש, אולם כעת הגיע המכה בפטיש - סנחריב מלך אשור כבש את עשרת השבטים והגלה אותם לבין האומות. אחינו היהודים אבדו לנו.

אי אפשר בכלל לתאר איזו מכה קשה היתה זו עבור העם היהודי. עם ישראל שכן בארץ ישראל מאז שנכנסו אליו בימי יהושע. חיינו יחד - י"ב שבטי י-ה - ואף אחד לא העלה בדעתו מציאות כזו שעם ישראל יגורש מעל

כל כך היו חולמים על כבוד שכזה הוא חסר משמעות. מיהו מלך אנגליה? הוא גוי שיכור, אדם שפל שבשפלים. הוא אפילו לא מדען. מילא אם היתה בו חכמה כלשהי, אך הוא "כלומניק" של ממש.

חשוב שנדע אם כן מי הוא זה שמאמץ אותנו. להבדיל אלף אלפי הבדלות, כאשר מלך מלכי המלכים אומר לנו בצורה מפורשת, "בָּנִים אַתֶּם לַה' אֱלֹהֵיכֶם" - 'אני מאמץ אתכם להיות בני' - הרי שזהו הכבוד הגדול ביותר שניתן להעלות על הדעת.

כאשר אנחנו מתבוננים בגדולתו האינסופית של הבורא יתברך, ומבינים שהדבר החשוב והאהוב ביותר אצלו זה אנחנו - כלל ישראל, הרי שזוהי הנחמה הגדולה ביותר שתוכל להימצא בעולם הזה.

"גזענות" בתורה

עלינו ללמוד את הענין הזה. למרבה הצער, אנחנו רגילים כל כך לראות יהודים שומרי תורה ומצוות, עד שהם אינם חשובים כל כך בעינינו, וכאשר אנו מגיעים למקום שבו יש מספר רב של יהודים, הדבר אינו יוצר אצלנו שום התפעלות. "בסך הכל מדובר ביהודים", כך אנו חושבים. אך זהו מבט מוטעה! כשרואים יהודי, יהודי אחד בודד, הפוסע ברחוב, עלינו להביט בו כעל הדבר החשוב ביותר ביקום כולו! איני מדבר כעת על האומה היהודית, אלא על יהודי אחד בודד! ילד קטן הלומד בחיידר. ילדה הלומדת בבית יעקב - חשובים יותר ממיליארדי הכוכבים. כל יהודי! איש או אשה, ילד או ילדה, כל אחד ואחד מהם חשוב בעיני ה' יותר מכל צבא מרום.

ישנם גויים המאשימים יהודים מסוימים ב"גזענות", ולועגים למי שחושב שהעם שלו הוא החשוב ביותר. אך זו אינה אשמתו של יהודי כזה או אחר - אלו הם דברי השי"ת בכבודו ובעצמו! כל יהודי חייב לאמץ לעצמו השקפה זו, אחרת הוא אינו יהודי תורני - אדרבה, הוא מורד כנגד התורה. כל יהודי צריך לחשוב כך. העם היהודי נמצא בראש מחשבותיו של ה', והוא צריך להימצא בראש מחשבותינו גם כן. "הַתְּשַׁכַּח אִשָּׁה עוֹלָה מֵרַחֵם בֶּן בְּטָנָה גַם אֶלֶּה תִשְׁכַּחַנָּה וְאֶנְכִי לֹא אֶשְׁכַּחַךְ" - הקב"ה אינו שוכח אותנו!

למען האמת, זהו פסוק מפורש בתורה, פסוק שמוטל עלינו ללמוד אותו היטב ולזכור אותו כל חיינו. לאחר שיחה זו, כל אחד צריך לחזור הביתה, לקחת חומש דברים מתוך ארון הספרים, ולשנן את הפסוק הזה עד שידע אותו בעל פה. "הֵן לַה' אֱלֹהֵיךָ הַשָּׁמַיִם וְשָׁמַיִם הָאָרֶץ וְכָל אֲשֶׁר בָּהּ" (דברים י, יד) - 'העולם כולו, הארץ, השמים, ומה שמעליהם, שייך ל'י' אומר ה'. אולם "רַק בְּאַבְתָּיִךְ חֶשֶׁק ה' לְאַהֲבָה אוֹתָם" - למרות שהיקום כולו שייך לו, הקב"ה אינו מביט כלל בכל זה. הוא מתעלם לחלוטין מטריליוני הכוכבים העצומים הללו, ובחר לאהוב את אבותינו. אברהם, יצחק ויעקב - הם היו הכל בשבילו, ולעומתם לא נחשב צבא השמים לכולם.

ואם חשבתם שאהבה זו היתה קיימת רק כלפי האבות הקדושים, מגיע הפסוק ומלמד אותנו שלא כך הם פני הדברים: "וַיִּבְחַר בְּזַרְעוֹ אֶחָדֵיהֶם בְּכֶם מִכָּל הָעַמִּים כִּי־זוֹ הָיְתָה" - הפסוק מדבר אלינו, אל כולנו, "כיום הזה" - כל מי שרק מאזין למילים אלו, יידע שהן לא השתנו, אלא תקפות וקיימות לעד! הקב"ה חושב עלינו, על כל יהודי ויהודי, יותר מכל טריליוני הכוכבים. אנחנו חשובים בעיניו יותר מכל היקום כולו.

הנסיך המאומץ

כעת אנחנו יכולים להבין את דברי הנביא בהפטרה. ההפטרה כולה עוסקת בגדולתו של השי"ת, שכן גדולתו היא גדולתנו, וזוהי נחמתנו האמיתית. ככל שנשיג יותר ויותר מגדולתו ונצחיותו של הבורא יתברך, ככל שנכיר יותר את חכמתו ואת חסדיו האינסופיים, כך תגדל נחמתנו. כפי ערך גדולתו של הקב"ה בשכלנו, כך נבין טוב יותר מהי משמעותה של אהבתו אלינו, וכך אנחנו מרגישים אותה בצורה עמוקה יותר.

משל למה הדבר דומה, לאדם שביום בהיר אחד קיבל מכתב בדואר, שבו הוא מתבשר שמלך אנגליה החליט לאמץ אותו כבן. כעת הוא נסיך! מסתבר שהאדם הזה ירוץ להראות לכל חבריו את המכתב המיוחד, וימהר לעלות על מטוס לכיוון הממלכה המאוחדת. מדובר הלא בכבוד גדול ביותר!

למרות שבינינו, לא מדובר בכבוד גדול כלל וכלל. אדרבה, זהו דבר כמעט חסר ערך. העובדה שאנשים רבים

מערכת תורת אביגדור זקוקים לעזרתכם.

לפרטים נא ליצור קשר

ey@torasavigdor.org | 076-599-4020

ג' - נחמת הנצח

כי עבדים אנחנו

וכעת אנחנו מגיעים לחלק האחרון של הנושא הגדול הזה של "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי", ולמעשה זוהי הנחמה האמיתית והחשובה ביותר שבה מתנחם עם ישראל, והיא: הנחמה של העולם הבא. עולם הבא - זוהי הנחמה האמיתית, וכל נחמה הקשורה לעולם הזה, מחוויר לעומתה.

למרות שגם בעולם הזה יכולים אנו למצוא נחמה רבה. במקומות רבים, הגויים משמשים כמשרתים בבתי היהודים, אך לעולם לא תמצא יהודי המשמש כמשרת בביתו של גוי. זה לא קיים. אין מציאות כזו שיהודי עובד בעבודות בית בביתו של גוי.

למרות שאנחנו שרויים בגלות, רמת החיים שלנו, באופן כללי, משופרת מזו של הגויים. גם בפולין ובליטא, שבהם היהודים היו די עניים, בבתיהם שרתו נערות נכריות, בנות העניים. זכורני שכאשר למדתי בישיבת סלבודקה שבליטא, אמר לי פעם גוי אחד, "הלוואי שגם לכם היהודים תהיה מדינה משל עצמכם. כך נוכל להגיע לגור שם, ואתם תצטרכו לעבוד אצלנו בעבודות בית!"

הכוזרי מדבר על ענין זה. הוא מבאר כיצד גם בגלותנו, על אף העובדה ש"כי עבדים אנחנו", ובמידה מסוימת אנחנו נתונים תחת מרותם של אומות העולם וכפופים אליהם, מכל מקום, גם בעבודת זו, הקב"ה אינו עוזב אותנו. הוא כותב שהמעמד הכלכלי של היהודים בגלות תמיד היה מעט מעל למוצע. אמנם תמיד היינו מעט מתחת למעמד האצולה, אך היינו מעל רוב העם. זוהי עובדה שנכונה לכל מקום בעולם. תמיד חייו הגשמיים של היהודי טובים יותר מזו של שכנו הגוי.

אשריך בעולם הזה

נמצא אם כן שגם בעודנו בגלות, הקב"ה עסוק בלנחם אותנו. יהודי ירא שמים חי חיים טובים ומאושרים יותר משאר בני אדם. אפילו בימי קדם, כאשר הגויים היו מהוגנים יותר ממה שאנחנו רואים כיום, גם אז היהודים חיו חיים טובים ושלווים יותר.

אני זוכר את אותם גויים "מהוגנים" של פעם. בכל שבת, הם היו מקבלים את המשכורת השבועית, ומיד היו שמים את פעמיהם לבית המרזח, שם הם היו משתכרים. חלקם אפילו לא היו מצליחים לחזור אחר כך לבתיהם, וכאשר היינו הולכים ברחוב בשעת בוקר מוקדמת של יום ראשון, היה זה מראה נפוץ לראות גויים - מדובר על גויים לבושים היטב - שרועים ברחוב, שיכורים לגמרי. אני זוכר זאת

הנחמה הגדולה

זוהי דרגה גבוהה יותר של נחמה עבור עם ישראל. "נַחְמוּ נַחְמוּ - עַמִּי" עלינו להתנחם במילה הזו לבדה, "עַמִּי". אנחנו עם ה', ובזה ננוחם.

אנחנו לומדים כאן דרך חדשה כיצד לנחם את עצמנו. עלינו להתרגל לרעיון הזה, ללימוד הגדול והיסודי אותו מבקש הקב"ה שנלמד. הוא אוהב כל אחד ואחד מאיתנו, יותר מכל היקום כולו, יותר מטריילוני הכוכבים במרום.

עלינו לזכור שהדברים הללו אינן גוזמא כלל וכלל, כפי שנוטים לחשוב אלו שלא למדו את הנושא הזה. הם מעולם לא השקיעו מחשבה בענין, ולכן הם בטוחים שאלו רק מילים יפות שאני אומר כדי שיהיה לי על מה לדבר. אך זו טעות! אני אומר את הדברים משום שעלינו להתחנך בהם. כאשר אתה הולך ברחוב ורואה יהודי שומר תורה ומצוות שהולך בצידו השני של הרחוב, גם אם אינך מכיר אותו, דבר אחד אתה כן יודע - הוא חשוב בעיני ה' יותר מכל היקום כולו.

דרוש וקבל שכר

חלק מעבודת הנחמה המוטלת עלינו, היא ללמד את היסוד הגדול הזה לאחרים, ולהסביר ליהודים כמה גדולה חשיבותם. עלינו להפיץ את הדברים בינינו לבין עצמנו, ולדבר על כך בכל הזדמנות. שום דבר בעולם הזה אינו חשוב מלבד עם ישראל! עלינו ללמד את זה לילדינו. לדבר על זה עם השכנים. הם צוחקים עליך? תמשיך לומר את זה. מצא דרכים אחרות להחדיר את המסר. יום אחד תאמר את זה כך, וביום שלמחרת אמור את זה באופן אחר. בסוף זה חודר פנימה ומהווה נחמה גדולה.

אך כפי שאמרנו לעיל, גם בנחמה זו, לא מספיק לנחם אחרים. "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי" כולל גם את החובה לנחם את עצמנו. עלינו לנחם את עצמנו בכך שנלמד את עצמנו את היסוד הגדול הזה. אדם צריך לומר לעצמו שוב ושוב, "ה' אוהב אותי יותר מכל היקום כולו. הוא אוהב אותי יותר מכל העצים שבעולם. יותר מכל ההרים ומכל הימים הגדולים. הוא אוהב אותי יותר מכל בעלי החיים. הוא אוהב אותי יותר מכל הסינייים והמקסיקנים. גם אילו הייתי היהודי האחרון בעולם, אל מול מיליארדי גויים - הוא היה אוהב אותי יותר מכולם". בכך אנחנו מקיימים את הציווי של "נַחְמוּ נַחְמוּ עַמִּי".

שלו, מכל הכבוד אליו זכה, ביום אשר ימצא את עצמו בקבר? האם זהו האושר שלו אנחנו מצפים?

הנחמה האמיתית היא רק כאשר האדם מחזק את עצמו במחשבה אודות התנחומים הגדולים שהזכיר דוד המלך ע"ה כאשר באו עליו קשיים. "בְּרַב שְׂרָעֵפִי בְּקֶבֶדִי" - כאשר אני טרוד במחשבות ודאגות, "תִּנְחַוְמֵיךָ יִשְׁעֶשְׂעוּ נַפְשִׁי" - התנחומים שלך ה', הם אלו שמביאים לי שמחה אמיתית.

על אילו תנחומים דיבר דוד המלך? הוא דיבר על העולם הבא! זוהי הנחמה האמיתית. רק אדם שחי עם ראש "עולם הבא'דיג", יוכל לעבור בגבורה את הסערות העזות של העולם הזה.

הסעודה הגדולה

כאשר אנו קוראים את המילים "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עִמִּי", עלינו לחשוב על הנחמה הכפולה שבה ה' מנחם אותנו. לא רק בעולם הזה אנו זוכים לחיי אושר וסיפוק, אלא גם בעולם הבא נזכה לחיי נצח של שמחה אינסופית.

ישעיהו הנביא מתאר את אשר יתרחש בעולם הבא: "הִנֵּה עֹבְדֵי יֹאכְלוּ - וְאֵתֶם תִּרְעֵבוּ, הִנֵּה עֹבְדֵי יִשְׁתּוּ - וְאֵתֶם תִּצְמָאוּ, הִנֵּה עֹבְדֵי יִשְׁמְחוּ - וְאֵתֶם תִּבְשּׁוּ" (ישעיה סה, יג-יד). כולנו נשב באולם גדול, ונהנה עד אין קץ מהסעודה הנפלאה שתוגש שם. אל תבקשו ממני לתאר לכם אותה, כי אני יכול, אבל כך יהיה - רק הרבה הרבה יותר טוב מכפי שאנחנו מסוגלים לדמיין. נשב בסעודה המיוחדת הזו ונאכל את המטעמים הנפלאים שיוגשו שם, ואילו אויבינו יעמדו מהצד ויביטו בנו בעיניים כלות. הם יהיו רעבים מאוד, אך לא ינתן להם דבר. הם יעמדו ויביטו בנו, עם ישראל, ויראו כיצד אנחנו מתענגים בתענוגים הגדולים ביותר, ועיניהם כמעט יצאו מחוריהם מרוב קנאה. וכך זה ישאר לנצח נצחים.

זהו חלק מנחמתנו. המילים "נחם" ו"נקם" קשורות זו לזו על פי כללי הדקדוק, כי הנקמה מהרשעים היא חלק עיקרי מהנחמה.

אין כניסה לנאצים

כל אותם עמים שזלזלו בנו, השפילו ורדפו אותנו - לא יקבלו הזמנה לסעודה הגדולה. הכניסה מותרת אך ורק לעם ישראל.

הגויים האנטישמיים יעמדו מהצד ויבכו משברון לב - וזה כולל את רוב רובם של אומות העולם. יתכן ויהיו כמה סינים שלא יכללו בזה, אולי עוד כמה קוריאנים - איני יודע. אך מה שברור הוא שאלו שהגיעו לאמריקה והפכו לאנטישמיים, בוודאי יעמדו שם ויבכו. מן הסתם ישנם כושים רבים המתגוררים באפריקה שמעולם לא הרעו

היטב. היינו רואים גויים שיכורים מוטלים בכל עבר. אך אצל היהודים - מעולם לא היו מראות כאלו. מעולם לא.

וזה לא הסתיים רק בכך. אצל הגויים תמיד היו יריות. אצל הטובים יותר היו דקירות, אבל אלימות תמיד היתה שם. אך כמובן, אצל היהודים לא היו דברים כאלו.

כמובן שהמצב אצל הגויים כיום גרוע פי מאה. אין להם בכלל ילדים, ולמי שכן יש - הילדים הם בטלנים גמורים, שעסוקים בכל מיני רוע ושפלות, ורבים מהם מתים בגיל צעיר. לעומת זאת, אצל היהודים יש נחת מהילדים, ולאחר מכן מהנכדים ומהנינים. נמצא שגם בעולם הזה, המעלות של החיים על פי התורה ניכרות וברורות, וגם זהו חלק מנחמתו של הבורא יתברך.

וטוב לך בעולם הבא

האושר הזה קיים לא רק ברמת הפרט, אלא גם ברמת הכלל. ברוך ה', זוכים אנו לראות בעינינו כיצד עם ישראל בנה מחדש חלק גדול ממה שהוא איבד בשואה. בארה"ב לבד יש כיום כשש מאות ישיבות קטנות וסמינרים לבנות! כמובן שבארץ ישראל ציבור שומרי התורה גדל בצורה מדהימה. לאחרונה עובדה זו הגיעה לכותרות של עיתון ה"ניו יורק טיימס". הם בכלל לא שבעי רצון מכוחם העולה של החרדים בארה"ק, והם חורקים את שיניהם בכעס. ואנחנו אומרים - שימשיכו לחרוק שיניים, עד שאלו יישברו להם לגמרי! אנחנו מודים לה' על מספר היהודים ההולך וגדל! זוהי נחמתנו!

אולם כל זה אינו כלום לעומת הנחמה האמיתית. אולי תופתעו לשמוע זאת, אולם הנחמה האמיתית מגיעה דוקא מהידיעה שהעולם הזה יגיע לקיצו מתי שהוא! גם ההצלחה הגדולה ביותר בחיים, לא תישאר לעד. במוקדם או במאוחר, החיים בעולם הזה יסתיימו, ואז מתחילה הנחמה האמיתית.

ההצלחה הגדולה ביותר שלנו, זו שתביא לנו את האושר הרב ביותר, היא חיי העולם הבא. זוהי נחמתם של ישראל! הקב"ה הודיע לנו כי "כל ישראל יש להם חלק לעולם הבא", והוא נאמן לקיים דברו. בעולם הבא נזכה לקרבת אלקים עצומה, וקרבה זו היא נחמתנו האמיתית.

שעשועי הנפש

חלק נכבד מעבודת הנחמה היא לחשוב תמיד על העולם הבא. עלינו לדבר על זה. אם אין מי שיקשיב לדבריך, חשוב על זה בליבך, ונחם את עצמך בתנחומים הגדולים ביותר. התבונן על כך שכל תענוגי העולם הזה אינם שווים כקליפת השום לעומת העולם הבא. גם המיליונר הגדול ביותר - איזו תועלת יש לו מכל המיליונים

מקיימים את הציווי האלקי "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי יֹאמֶר אֱלֹקֵיכֶם". ה' אומר לנו ומצווה אותנו ללמוד ולעסוק בעבודת הנחמה על כל חלקיה - הנחמה שבשמחה מחיי העולם הזה, הנחמה שבשמחה מלהיות עם ה', והנחמה שבשמחת הדבקות בה' בעולם הבא - שמחה שתימשך לעד ולנצח נצחים!

שבת שלום ומבורך!

בואו נהיה מעשיים

לומדים את אומנות הנחמה

הקב"ה מצווה אותנו לנחם את עמו, ובכלל זה את עצמנו. השבוע נעבוד בלי נדר על שלושת ענייני הנחמה שלמדנו במאמר זה: 1. פעם אחת ביום נאיר פנים ליהודי אחר וניתן לו הרגשה טובה. 2. פעם ביום, כאשר אנו רואים יהודי, נתבונן בכך שהוא חשוב ויקר בעיני ה', יותר מהיקום כולו. 3. נקדיש שלושים שניות בכל יום כדי להזכיר לעצמנו שהעולם הזה אינו התחנה הסופית, ושהוא אינו אלא פרוזדור לעולם שכולו טוב.

שאלה:

האם יש בעיה כלשהי בלשרוק?

תשובה:

ליהודי ישנן הנהגות מסוימות, או יותר נכון גינונים מסוימים, שבהם עליו לנהוג, ושריקה אינה נמנית בין גינונים אלה. זוהי צורת התנהגות של גויים. בעבר היתה זו הנהגה נפוצה בקרב כל הגויים - ללכת ברחוב ולשרוק. היום לא כולם עושים כך, אבל זו עדיין אינה הנהגה של יהודי.

תשאלו אותי - מה הבעיה בזה? אין בעיה בעצם הפעולה, אך הרצון להידמות לאומות העולם היא הבעייתית, שכן הוא מגלה על חולשת האופי וכן על חוסר הבנה במהותו של היהודי.

עם ישראל הוא עם קדוש! איננו מבינים שכאשר הקב"ה מעיד עלינו כי אנחנו "ממלכת כהנים וגוי קדוש" - לא מדובר במשל או בצורת התבטאות, אלא פשוטו כמשמעו! כל יהודי צריך להרגיש כמו כהן, וכפי שברור לנו שכהן המתהלך בבית המקדש לא ישרוק, כך עלינו להתייחס לעצמנו, ולנהוג בהתאם.

כאמור, אין בעיה בעצם הפעולה, ומי שרוצה לשרוק לעצמו, אין בכך שום איסור, אך ללכת ברחוב ולשרוק - זהו סימן שאתה מזדהה עם אומות העולם.

לאף יהודי, אולם אלו שהגיעו לארה"ב והציקו ליהודים - יהיו חלק נכבד מקהל העומדים מהצד. כך גם ההיספאניים מדרום אמריקה - אילו נשארו במדינותיהם, אולי הם לא היו צריכים לסבול כל כך. הם אמנם לא היו נכנסים לגן עדן, אך הם לא היו צריכים לסבול. אולם כעת שהיגרו לאמריקה ורדפו יהודים - הם ישלמו על מעשיהם. כל אלו שהציקו לנו יעמדו שם - ללא כל ספק.

הנאצים - מה השאלה? אך לא רק חיילי האס.אס; הקב"ה יעניש כל אזרח גרמני שהצביע עבור המפלגה הנאצית והעלה את הצורר ימ"ש לשלטון. כולם יעמדו על רגליהם ויראו כיצד יהודים יראים ושלמים יושבים על יד השולחנות ושרים מתוך שמחה אדירה. דקירות הרעב ייסרו את הגרמנים הללו, והם יבכו בכי עמוק וקורע, אך שום דבר לא יעזור להם; הם ימשיכו לבכות ולהתייטר לנצח נצחים.

לצייר את האושר

"הִנֵּה עֲבָדֶי יָרְנוּ מְטוֹב לָב" - עם ישראל ישב וישיר יחדיו, שירה אדירה של שמחה והודיה לה', "וְאַתֶּם תִּצְעֲקוּ מִכָּאֵב לֵב וּמִשְׁכַּר רוּחַ תִּגְלִילוֹ".

אל נא נחשוב שמדובר במשל בעלמא - אדרבה, התיאור הזה הוא הרבה פחות נורא ממה שיהיה שם באמת. האמת היא איומה כל כך, עד שאי אפשר לתארה במילים. לכן השיא של "נַחֲמוּ נַחֲמוּ עַמִּי" הוא המבט הזה - להסתכל על העולם עם שכל "עולם הבאדיג" - שאותו אנו מצווים ללמד את עצמנו ואת האחרים גם כן. הקב"ה מנחם אותנו בנחמת האמת, ומבטיח לנו שאנחנו נזכה להתחבר לגדולתו וטובו, ולחוות את האושר והעונג הגדול ביותר שיכולים להימצא.

תיאור הסעודה הגדולה של העולם הבא, ניתן לנו על ידי ישעיה הנביא כדי שמפעם לפעם נצייר בשכלנו את המעמד הזה - כיצד כולנו יושבים סביב שולחנות ערוכים, ונהנים מהטוב האינסופי של העולם הבא. עלינו לאמץ את שכלנו ולהחדיר אליו את המבט הזה שכעת ממש יושבים יהודים ומתענגים בעונג האמיתי והנצחי של העולם הבא, עונג שאי אפשר כלל לתארו במילים. עלינו להרגיל את עצמנו לחשוב בדרך זו, משום שזה נכלל בציווי של "נַחֲמוּ".

כאשר אנחנו מקדישים זמן כדי לצייר בשכלנו את הציור הזה, הקב"ה משלם לנו שכר על כך, כי מחשבות אלו מצד עצמן, יש בהן קיום מצוה. גם אם המחשבות לא גרמו לנו להתחזק בלימוד התורה ובעבודת ה', הרי שהן בעצמן מצוה, ויש בזה הישג רוחני גדול ביותר. בזה אנחנו